

# Gazeta Gdańska

„Gazeta Gdańska” wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt katolickich. — Przedpłata kwartalna na pocztę 3,15 mk., z odnośnieniem do domu przez listowego 3,60 mk. — Adres: „Gazeta Gdańska” — Danzig, Postschliessfach 188.

**WAŻNE DLA NADAJĄCYCH OGŁOSZENIA**  
Gazeta wychodzi zawsze w południe.  
Kto chce zamieścić w niej ogłoszenie, nadać je winien najpóźniej dnia poprzedniego do godziny 1-szej w południe.

Ogłoszenia przyjmuje się po 30 fen. za jedno słowo wiersz petytowy.  
Redakcja i ekspedycja: Grobla Przedmiejska 49 (Vorstädtischer Graben 49).  
Telefon 2650. Telefon 2150.

**Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!**

Rok XXIX.

Gdańsk, na sobotę dnia 9 go sierpnia 1919.

## Rozwój Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w Prusach Królewskich.

Gdy przed 12 laty Zjednoczenie Zawodowe Polskie rozpoczęło pracę w Prusach Królewskich, mniemano, że robotnik polski zrozumie, iż chodzi o poprawienie jego bytu i wstąpi do organizacji tak — jak na obczyźnie uczynił to brat nasz, który musiał tam szukać zatrudnienia i stworzył silną organizację. Tak uczynić chciało też w kraju. Leżało to w interesie robotnika samego.

Lecz owoce nie były takie, jakich się spodziewano, bo robotnik polski nie przechodził tych walk zarobkowych, jakie przeżywał nasz brat na obczyźnie. Pracował spokojnie w myśli, że jemu organizacja jest niepotrzebna. Wszakże obce organizacje nie były zastąpione po miastach naszych polskich — z wyjątkiem miast większych. Nie groziło więc niebezpieczeństwo należenia do związków socjalistycznych, żydowskich i tym podobnych.

Zatem owoce były nikłe. Kto temu zawinił i jak szkodliwym było, iż robotnik nie wstępował do Zjednoczenia Zawodowego Polskiego, na to przyjdę później.

Wracam do naszego robotnika polskiego, który musiał szukać chleba na zachodzie. Tam on zrozumiał, iż fala socjalistyczna jest dla robotnika polskiego szkodliwa i wstępował do związku polskiego. Robotnik, który pozostał w kraju, nie widział takiej potrzeby. Myślał, że jest na własnych śmieciach i fala czerwona szkodzić mu nie może. Ale aż nadto odczuł to polski robotnik na swej własnej skórze i to w ostatnich czasach. Mściło się na nich, iż praca, którą podjęło Zjednoczenie Zawodowe Polskie, nie wydała tych owoców, których się spodziewano. Sekretarze dokładali sił, ażeby utrzymać tych, co wstąpili, — lecz powoli usypiał ruch organizowania się z roku na rok, a wojna światowa dokonała reszty. Zabrała najlepszych organizatorów, ażeby szli walczyć za obcą sprawę — i ci co zostali, byli przymuszeni siedzieć spokojnie, ażeby ich nie załapało do wojska.

Nie myśleli zatem o Zjednoczeniu Zawodowym Polskiem, bo to była zarazem i sprawa polska, a dużo za sprawą polską wzięto ludzi, aby nie szkodzili państwu pruskiemu.

Tak więc usnęła sprawa Zjednoczenia. Reszta członków nie płaciła składek. Zjednoczenie Zaw. Polskie dużo utraciło członków. Ale nie ono samo. Inne związki także straciły ogromną liczbę członków.

Zakończyła się wojna klęską dla Niemców. Wybuchła rewolucja. Ster rządu chwycili w ręce socjaliści. Rozpoczęła się agitacja. W obozie ich zniesiono zakaz organizowania robotnika rolnego. Wydano hasło, iż każdy robotnik do organizacji należeć musi. I to skłoniło także mężów, którzy widzieli, co za niebezpieczeństwo grozi robotnikowi polskiemu, to jest, że pochłonięć go może fala socjalistyczna, do pracy wzmożonej. Rozpoczęto agitację, tłumacząc, iż miejsce dla robotnika polskiego jest tylko w Zjednoczeniu Zawodowym Polskiem. I tym razem z lepszym skutkiem.

Najpierw wzięto w obroty Gdańsk. I o dziwo! Choć Niemcy twierdzili, że jest na wskroś niemiecki i że tylko 3000 Polaków jest w Gdańsku, wykazało się coś zupełnie innego. 2000 robotnika polskiego z samego miasta Gdańska jest w Zjednoczeniu Zaw. Polskiem, a dużo jeszcze jest takich, którzy tkwią w obcej organizacji.

Rozpoczęła się praca na całe Prusy Królewskie. Wszystko wołało za Zjednoczeniem. Panowie na wioskach żądali, ażeby robotnik był w organizacji, bo tylko z takim robotnikiem można się porozumieć i układać.

Natrafiono na grunt twardy. Jednak kopano i pracowano, aż przekonano lud polski robotczy, iż robotnik dziś musi należeć do organizacji.

Zabrakło sił organizacyjnych. Wołano do Centralnego Zarządu. Ale ten nie uwiarył, iż Polacy w Prusach Królewskich tak przejrzel.

Jednakowoż garstka organizatorów sprawy robotniczej z wyteżeniem wszystkich sił i przy pomocy kilku inteligentów zdołała zorganizować na 100 000 robotnika w Zjednoczeniu Zaw. Polskiem. Stawiano trudności ze strony niemieckiej. Rozpędzano wiece. Zakaz używania kolei spowodował, iż nie można było jechać wszędzie, gdzie wołano.

Teraz rozpoczęto pracować nad polepszeniem bytu robotnika rolnego. Zawarto taryfy zarobkowe, czem znacznie polepszone zarobki robotnika rolnego. Był to postęp dalszy, bo teraz przekonał się robotnik, iż tylko przez organizację to zyskał i licznie zatem wstępował. Okolice, które dotąd nie widziały potrzeby organizowania, dziś z prośbą zwracają się do Zjednoczenia Zaw. Polskiego o pomoc i chętnie wstępują, żeby swój byt polepszyć. Teraz i tam przekonano się, iż tylko przez związek coś osiągnąć można.

Obecnie i Centralny Zarząd Zjednoczenia Zawodowego Polskiego przyszedł do przekonania, iż trzeba więcej sił do pracy na Prusy Królewskie i ustanowił 11 sekretarzy z siedzibami w Gdańsku, Tczewie, Grudziądzu, Starogardzie, Toruniu, Złotowie i Brodnicy, tak — iż zadość uczyniono robotnikom, którzy nie potrzebują się zwracać tylko do Gdańska, ale udawać się mogą do sekretarzy obwodowych.

Jak szkodliwym było, że robotnik przemysłowy nie był zorganizowany w polskim związku, odczuł to na własnej skórze. Kiedy przyjaciele w czerwonych kaftankach spostrzegli, iż grozi im niebezpieczeństwo postradania większej części członków — oczywiście robotników polskich — rozpoczęli walkę, nie przebiegającą w środkach. Wydalano nawet z pracy naszych rodaków, którzy przestąpili do związku polskiego. Szykanowano ich na każdym kroku. W jednym wypadku wydano nawet od razu 16 polskich robotników. I dużo możnaby naliczyć wypadków podobnych. A bracia nasi, którzy jeszcze do nich należą, przyczyniają się do wydalenia naszych rodaków, którzy twardo stoją przy Zjednoczeniu Zaw. Polskiem.

Wszak mało jest robotnika niemieckiego? Większość stanowią Polacy. I oni nami pomiatali. Gdyby wszyscy Polacy wstąpili do związku polskiego, czerwoni nie mogliby się rzadzić jak szara gęś w błocie. Myśmy na własnych śmieciach. Czas żeby wszyscy zrozumieli, że miejsce Polaka jest tylko w Zjednoczeniu Zaw. Polskiem. Ono broni robotnika polskiego lepiej od związków nam wrogo usposobionych. A liczba członków Zjednoczenia podwoi się i potroi, jeżeli hasłem naszym będzie: „Swoją do swego — a robotnik polski: do Zjednoczenia Zaw. Polskiego!”

„Szczęść Boże!”

Juljan Dobrowolski.

## Wiece ludu polskiego.

Wiece w sprawie liczenia ludności w państwie gdańskim odbędzie się w niedzielę, dnia 10 bm. w Pęgnowie u p. Friedricha zaraz po nabożeństwie. Prosimy Rodaków o przybycie z całej parafii.

Rada Ludowa na Gdańsk i powiaty.

Luzin. W niedzielę, 10 bm. na sali p. Miotka w Luzinie o godz. 1-szej po południu odbędzie się wiec celem założenia Towarzystwa Ludowego, na który wszystkich parafian zapraszam.

Ks. Ptaszyński, wikary.

Wygoda. Wiece Polskiego Stronnictwa Ludowego odbędzie się w Wygodzie w pow. Kartuskim w niedzielę, 17 sierpnia po nabożeństwie w dawniejszej kaplicy.

Sulęczyn. Wiece Polskiego Stronnictwa Ludowego odbędzie się w Sulęczynie w niedzielę 24-go sierpnia po nabożeństwie na sali p. Klempa.

Parchowo. Wiece Polskiego Stronnictwa Ludowego odbędzie się w Parchowie w niedzielę, 24 sierpnia o godz. 5-tej po poł. na sali p. Gruchały. Polskie Stronnictwo Ludowe.

W Chmielnie odbędzie się wielkie wiece Powiatowego Stronnictwa Robotników w niedzielę 10 bm. w Chmielnie po nabożeństwie na sali p. Muńskiego.

Wiece w powiecie Sztumskim odbędzie się w Sztumskiej Wsi w sobotę dnia 9-go sierpnia o godz. 7 wiecz. w sali p. Olszewskiego.

W Ryjewie w niedzielę, dn. 10 bm. odbędzie się nabożeństwo w stodole p. Goryńskiego.

W Trzcinianie w niedzielę, dnia 10 bm. odbędzie się po poł. w sali p. Zuchowskiego.

W Starym targu w niedzielę, dnia 10 bm. odbędzie się po nabożeństwie u p. Kikuta.

W Ramutach w niedzielę, dnia 10 bm. odbędzie się o 4 po poł.

O liczny udział także kobiet prosi Pow. Rada Ludowa.

Lubiewo, pow. Świecki. W niedzielę, dnia 10-go sierpnia zaraz po nabożeństwie odbędzie się wiec celem założenia filii Zjednoczenia Zawodowego Polskiego.

Sucha, pow. Świecki. W niedzielę, dnia 10-go sierpnia o godz. 5-tej po poł. odbędzie się wiec celem założenia filii Zjednoczenia Zawodowego Polskiego.

## Przegląd polityczny.

Admirał v. Tirpitz wydaje swój pamiętnik.

Z Genewy donoszą: Wkrótce zostaną wydane pamiętniki byłego admirała v. Tirpitz. Tirpitz usiłuje zrzucić wszystkie winy na Bethmanna-Hollwega. Bethmann-Hollweg — pisze Tirpitz — winien jest wszystkiemu. On to zmusił mnie, w groźnych dniach lipca 1914 roku do pozostania w Szwajcarii pod pozorem, że mój powrót do Berlina wywołałoby zbyt niekorzystne wrażenie. Cesarz i pruski minister wojny byli również trzymani na uboczu przez kanclerza, który wszystko załatwiał sam przez telefon, siedząc w majętności swej Hohenfinow. Przeglądając dokumenty i archiwa — objaśnia v. Tirpitz — mogłem stwierdzić, że od 11 lipca mocarstwa sprzymierzone doradzały w Belgradzie umiarkowanie i namawiały rząd serbski, by ustąpił.

Z konferencji wersalskiej.

Rada pięciu zajmowała się ostatnio warunkami dla Bułgarii. Po dłuższych naradach nie doszło do porozumienia, ponieważ delegat Ameryki protestował stanowczo przeciw odstąpieniu Tracji na rzecz Grecji.

Stosunek Niemiec do bolszewików.

Biuro Wolfa ogłasza: Doniesienie gazet polskich, a szczególnie wiadomość z bezwarunkowo pewnego pochodząca źródła „Rząd i Wojsko”, jakoby Niemcy dawały pomoc wojskową rządowi bolszewickim w Rosji oraz o sojuszu rosyjsko-niemieckim są niesumienne wymysły, obliczone na to, aby Niemcy szanować nie tylko w oczach mocarstw sprzymierzonych, ale także wobec niebolszewickich żywiołów w Rosji celem umożliwienia porozumienia pomiędzy Niemcami a Rosją.

Zaprzeczenie powyższe jest tak ogólnikowe, że wręcz wywołuje wątpliwości. Być może, że rząd niemiecki urzędowo nie polecił nikomu popierać bolszewików, ale prawdą jest, że oficerowie i żołnierze niemieccy przechodzą coraz częściej do bolszewików, że potajemnie odbywa się coś w rodzaju werbunku dla „czerwonej gwardii” Lenina. Jeżeli rząd niemiecki chce na serio wziąć rozbrat z bolszewikami, tedy niech postara się o ostry zakaz, aby żołnierze niemieccy i oficerowie do bolszewików nie przechodzili.

Niemcy znieważają flagę angielską.

Niemcy, okupujący Suwalszczyznę, dokonali zamachu na flagę angielską. Mianowicie do Augustowa przybyła samochodem misja angielska, którą Niemcy zatrzymali i zażądali okazania papierów. Pomimo okazania tych papierów, oficer niemiecki zwrócił się z zapytaniem do Berlina. Nadeszła stamtąd odpowiedź, aby misję przepuszczono, ale oficer niemiecki oświadczył, że misja musi usunąć flagę angielską. Wówczas jeden z członków misji oświadczył, że jeżeli Niemcy po-



...wstała awantura i s...  
...wystąpił zniszczyli...  
...Ze swej strony r...  
...dlaczego mocs...  
...na dalszą okupac...  
...co doprowadzi...

...bolszewikom...  
...przeciw...  
...całym kra...  
...z wiosk...  
...do mias...  
...bolszewi...  
...ników...  
...rech...  
...a r...  
...żni...  
...en...

...lszewicz...  
...ju. Całe...  
...podążają...  
...t, by we...  
...kami i wy...

...muńskie do...  
...jsze gmachy...  
...ajęte wybitne...  
...wieczorem w...  
...lo ministerjum...  
...też stało. Ko...  
...dała najwyższą...  
...a na ministra...  
...nerała Tanczosa...  
...netzera. Do Buda...  
...a francuskie, angiel...

...ydów na Ukrainie...  
...przeciw bolszewickim ko...  
...przysłało na Ukrainie ta...  
...pchnęło we wielu miastach U...  
...e do żywego tłumy do pogro...  
...bez różnicy...  
...ukraińscy noszą przepaski przez...  
...pisami „Śmierć żydom“ lub „Ratujcie...  
...Zytomierzu wyrznięta 1200, w Kazaty...  
...w Felsztynie 900, w Fastowie i Berdycze...  
...00 żydów.

...wawie walki uliczne w Turynie we Włoszech...  
...Na ulicach Turynu rozgrywają się podług do...  
...niesień „Vorwärtsa“ krwawe walki pomiędzy woj...  
...skiem a socjalistycznymi robotnikami. Tłumy ob...  
...rzuciły wojsko i policję kamieniami. Poczem woj...  
...sko dało ognia. Naliczono kilku zabitych i cięż...  
...ko rannych.

Anglja zapowiada upaństwowienie kopalń.  
„Petit Parisien“ podaje wiadomość z Londynu, iż członek rządu Bonar Law na konferencji z przedstawicielami górników zapowiedział upaństwowienie kopalń, co wpłynęło na zaniechanie strejku górników. Położenie w przemyśle angielskim, wywołane przez obecny strejk w kopalniach węgla, spowodowało między innymi wielkie przedziałnie Lancashire do wypowiedzenia prawie 30 procent robotnikom z powodu braku węgla.

Wojna chińsko-japońska?  
Biuro prasowe „Radio“ donosi, że pomiędzy Japonią a Chinami wybuchła wojna. Na półwyspie szantunskim doszło już do walk pomiędzy żołnierzami japońskimi a chińskimi.

## Sprawy polskie.

### Niebezpieczeństwo niemieckie dla żeglugi polskiej.

W czasie okupacji wszystkie statki i barki, znajdujące się na Wiśle w granicach byłego Królestwa Polskiego, zostały zabrane przez okupantów i przez cały czas trwania okupacji były przez nich, dowolnie używane, tak, iż w chwili, gdy władze okupacyjne opuściły Królestwo Polskie, niektóre ze statków znalazły się na obszarach państwa niemieckiego.

Obecnie, jak się dowiaduje „Górnoślązak“, Niemcy, a raczej ich władze, odsyłają te statki i barki w głąb Niemiec. Z wiarogodnego źródła otrzymaliśmy wiadomość, że statki holownicze: Orion, Neptun, v. Geldern (dawniej San) i Plock, abyte przez Towarzystwo Handlu i Żeglugi od firmy Maurycy Fajans, władze niemieckie obecnie wysłały z Torunia w głąb Niemiec (prawdopodobnie do Królewca).

Wobec dotkliwego braku taboru, w warunkach zisiejszych żegluga polska ponosi wielkie straty z powodu bezprawnego postępowania władz niemieckich. Na zasadzie powyższego stanu rzeczy wróciło się Warszawskie Tow. Handlu i Żeglugi o ministerstwa spraw zagranicznych i ministerstwa przemysłu i handlu z prośbą, aby na drodze dyplomatycznej udano się w tej sprawie do władz niemieckich.

### Sprawy Warmji i Mazowsza pruskiego w Warszawie.

Redaktor „Gazety Olsztyńskiej“ p. Nowakowski przebywający obecnie za granicą, miał ciekawą rozmowę z korespondentem Chikagoskiego Daily News o stosunkach na Warmji i Mazowszu. Rozmowa przesłana została kablem podmorskim do prasy amerykańskiej.

## IZA POBÓG.

Braciom — Kaszubom.

### Huczały Skłębione Fale.

Huczały skłębione fale, wymierzając razy, A tocząc szaleństwa swego — jadowite piany, Napróżno się tłukły o te nieskruszone głązy, Którymi brzeg morski — naszej krainy usiany.

Zalewem groziło morze dzikie rozjuszone, Rozwarłszy swą paszczę, chciwą, nienasytną, (straszna; Świat cały więc myślał, że Kaszuby sprusaczone, I że zapomnieli nawet przynależność własną. —

A myśmy milczeli... tając w duszy szczęścia (mary, Złociste sny chwili — kiedy z niebios piorun (strzeli!... I nie pozbyliśmy się, nie, ojców naszych wiary, — Ze kiedyś wyjdziemy cało — z krzyżackiej topieli.

Nie darmo w czas grozy myśmy ciągle śpiewali: Nigdy do zguby — Nie dojdą Kaszuby, A Polskę, za macierz naszą, zawsze poczytali.

W dniu mgławic ponure, ciężkiej rodzimej (żałoby, Gdy dziadów swych szczątki myśmy w mogiły chowali, W te sennie — naszego bytu — strażnice, w te (groby —

Polskiemi kreślone głoski — księgi tam wkładali. Bolesne lzy roniąc, że znów zerwane ogniwo — Co przeszłość z przyszłością naszą tak silnie (sprzęgało.

Pomimo niedoli ciosów — wierzyliśmy żywo Ze słońce Wolności Polskę ozłoci nam całą! A wtedy, przez wrogi — bracie nasza — ta, (rozdzielona:

Kaszuby — Ślązaki — Górale — Mazury — Ogrzeją się razem u Macierzystego łona — I — Orla Białego sztandar wraz — wzniosą do (góry! Chicago Ill. 8 czerwca 1919 r.

Onegdaj przybyło do Warszawy dwóch angielskich (luteranśkich) biskupów z Ameryki. Chcą oni zapoznać się na miejscu ze stosunkami kościelnymi w Polsce. Biskupi amerykańscy odbyli w hotelu „Bristol“ dłuższą konferencję z głową kościoła ewangelickiego w Polsce ks. superintendentem Bursche. Goście zapytywali się także o Mazurach wschodnio-pruskich i widokach plebiscytu.

Ustawa o administracji byłego zaboru pruskiego. Sejm polski uchwalił w piątek ustawę o administracji ziem, które z pod panowania pruskiego pod polskie przechodzą. Ważną tę ustawę uzasadnił ks. patron Adamski. Według niej ustanowiony będzie dla byłego zaboru pruskiego osobny minister, który będzie miał dość szeroko zakreślone prawa i pod niejednym względem będzie mógł działać samodzielnie.

Ustawa powyższa ma charakter przejściowy i konieczna była ze względu na warunki, w jakich zabór pruski się rozwijał, a które różnią się bardzo od warunków w innych zaborach.

### Z Sejmu polskiego.

Sejm uchwalił ustawę o godłach i barwach narodowych oraz drugą o wyborach do Sejmu w byłym zaborze pruskim.

W sobotę uchwalił Sejm ustawę o ujednolaceniu armji polskiej i dalszą o zapobieżeniu handlowi ziemią, poczem pierwsza sesja została zamknięta.

### Kara śmierci w armji polskiej.

Sejm polski uchwalił prawo, zaprowadzające karę śmierci w armji polskiej.

### Wolno im wrócić z wygnania.

Pp. hr. Jezierski z Dębna i Koczorowski z Broniewa otrzymali od 4 dywizji pozwolenie na powrót do domu. Od kilku miesięcy zamieszkiwać musieli poza obrębem dzielnic polskich, gdyż władza wojskowa posadzała ich o wrogie zamiary względem grenszcuku.

Również p. dr. Majewski z Nakła, który kilka miesięcy bawił na wygnaniu w Chojnicach, otrzymał pozwolenie na powrót do domu.

### Podkomisarjat na obwód nadnotecki.

Naczelna rada ludowa w Poznaniu mianowała p. radcę Wierzbickiego podkomisarzem na obwód nadnotecki. Obwód ten obejmuje niezajęte przez wojska polskie obszary prowincji Poznańskiej od Gniewkowa aż do Wielunia.

### Nowi ministrowie polscy.

Ministrem handlu w Polsce zamianowany został Znaniński, zastępca jednego z banków w Ameryce, ministrem rolnictwa Raczyński, ministrem dla dzielnic dawniej pruskich Władysław Seyda, ministrem Oświaty Luczyński.

W armji Hallera niema obywateli amerykańskich. „Gazeta Warszawska“ podała ciekawe wyjaśnienia, dotyczące składu armji Hallera. W armji tej służy wprawdzie kilka tysięcy Polaków amerykańskich, lecz nie są oni obywatelami Stanów

Zjednoczonych, albowiem prezydent Wilson nie zezwolił obywatelom amerykańskim na odbywanie służby w tej armji.

Wreszcie wiadomość, jakoby armja Hallera wyposażoną była w amerykańskie środki techniczne, jest w zupełności nieprawdziwą.

Armja Hallera jest dzieckiem francuskim.

### Polskie pisma wojskowe.

W Poznaniu zacznie wychodzić w najbliższym czasie trzy razy tygodniowo pismo żołnierskie „Ku chwale Ojczyzny“. Inspektorat wojsk lotniczych w Poznaniu wydaje dwutygodnik „Polska Flota Napowietrzna.“

### O jeńców polskich w Anglii.

Książę Sapieha, nowy poseł polski w Londynie, zwrócił się do rządu angielskiego z prośbą o natychmiastowe zwolnienie wszystkich żydów polskich, umieszczonych w obozach w Anglii. Wiadomo (twierdzi agencja Reutersa), że około 2000 żydów, jako poddani austriacy lub niemieccy (Galicja i Poznańskie?) zostało internowanych podczas wojny. Pożądane jest również zwolnienie i odesłanie do kraju wszystkich Polaków niemieckich, zatrzymanych jako jeńców wojennych a pochodzących z tych ziem dawniej pruskich, które na zasadzie układu pokojowego zostały zwrócone Polsce.

## Wiadomości kościelne.

### Diecezja chełmińska.

Ks. proboszcz Wilkans w Łopatkach otrzymał od najprzew. ks. biskupa prezentę na beneficjum w Dużem Czystem. Kanoniczna instytucja odbyła się we wtorek, dnia 5 b. m.

## Wiadomości potoczne.

### KALENDARZ na sobotę, 9 sierpnia.

Romana męczennika.

Słońca wschód o g. 432, zach. o g. 737.

Księżycy wschód o g. 604, zach. o g. 156.

Stan wody w Wiśle dnia 7-go sierpnia. Toruń 3,50 (3,75), Fordon 3,48 (3,68), Chełmno 3,58 (3,76), Grudziądz 3,80 (4,00), Kurzebrak 4,10 (4,41), Montauerspitze 4,44 (4,67), Piekło 4,00 (4,43), Tczew 4,88 (5,10), Einlage 3,66 (3,80), Schiewenhorst 3,24 (3,32), Wilczan — (—), Przyrost — (1,14).

Gdańsk. W środę rano uciekło z aresztu I w Gdańsku dwóch więźniów, znajdujących się w śledztwie i to huzarzy Moeser i Nordmann. Doślad ich jeszcze nie pochwycono.

Który z Szan. Czytelników mógłby nam nadesłać numer „Gazety Gdańskiej“ z dnia 24-go i 26-go lipca br.? Za przysługę już naprzód dziękujemy.

Klamstwa „Danzigierki“. W odpowiedzi na umieszczony na wstępie artykuł w „Dzg. Zeitung“, wydanie wieczorne z dnia 6 b. m. pod tytułem „Das Elend in Polen“ możemy z wiarogodnego źródła donieść, że obecnie w Warszawie kosztują: miedel jaj mk. 7 do 8, funt masła mk. 9 do 11, funt grubej słoniny wędzonej mk. 7, funt świeżych kartofli 25 fen., chleb poza kartkami kuponów funt mk. 3, a nie jak „D. Z.“ donosi 300 do 400 marek, jedno cygaro mk. 150 do 500, tańiej jak u nas, litr okowity mk. 17.

Język polski w rozmowach telefonicznych dozwolony. Naddzwonek pocztowy w Gdańsku wydała do wszystkich poczt w naszej dzielnicy rozporządzenie, że w rozmowach telefonicznych wolno używać języka polskiego.

Niemcy kradli polskie zboże. Od niejakiego czasu zauważono, że wielkie zapasy zboża przeznaczone dla Polski w sposób niewyjaśniony znikają z łódek stojących na Wiśle w pobliżu Siennej Huty. Wreszcie udało się kryminalnej policji w Nowymporcie aresztować sześciu takich „szyberów“. Jest to jakiś Schön z Siennej Huty, jego syn i 4 innych pomocników. Sprawcy zmówili się z strażnikiem jednej łódki ze zbożem, z którego pomocą zamierzali zboże sprzedać. We wtorek w nocy przeładowali zboże już na parowiec, aby je dalej odtransportować. Jako kupiec zboża wystąpił jednakże członek okradzionej polskiej komisji, która kradzież spostrzegła. Złodzieje mniemając, że mają chętnego kupca przed sobą, zdziwili się bardzo, gdy ten im sprawę wyjaśnił. Bo zamiast zrobić interes powódrowali do więzienia.

Oliwa. Przyjęcie dzieci polskich do pierwszej Komunii św. odbędzie się tutaj na nabożeństwie polskiem w niedzielę, dnia 17 t. m.

Jelitkowo. Zwłoki rybaka Leona Kanewskiego, o którego zatonięciu przed kilku dniami donosiliśmy, obecnie znaleziono. Zwłoki znajdowały się w sieci razem z łodzią, którą wydobył z morza rybak Kreft z Jelitkowa.

Kościierzyna. W nocy z 30 na 31 lipca własniali się złodzieje do domu p. Muchowskiego i zabrali oprócz innych towarów za 10000 mk. cygar. Wachmistrzowi policyjnemu p. Wegnerowi udało się wysledzić złodzieja w osobie kelnera, zatrudnionego dawniej w sasiednim hotelu „Deut-



**Stanisław Leja,**  
Kościelna 4 Berent.



# 6 zecerów gazetowych

poszukuje od zaraz

**„Dziennik Gdański“**  
ulica Brotbänkengasse nr. 14.

Poszukujemy biegłego w stylu  
polskiego

## korespondenta

który jest także dostatecznie pewny w języku niemieckim, angielskim i francuskim, do naszego interesu spedycyjnego.

Zgłoszenia uprasza się pod nr. 1165.  
do Ekspedycji Gazety Gdańskiej.

Osiadłem  
jako

## LEKARZ

praktyczny w Lipuszu i mieszkam  
w domu bankowym. Przyjmuję chorych  
od godz. 8—12 przed poł.  
i od godz. 2—4 po połudn.

**Dr. Litterski**  
Radca medycyny.

Polecam hurtownie na nadchodzące uroczystości  
i obchody narodowe:

### Obrazy Paderewskiego i generała Hallera

w wielkości 30x40 („Bromsilber“), pocztówki narodowe  
własnego nakładu w najnowszych deseniach, w artystycznym  
wykonaniu; sztuczne i bengalskie ognie, różnego gatunku  
(Feuerwerki) pochodnie i wszelkie artykuły iluminacyjne;  
śpiwniki narodowe także z nutami; girlandy i lampiony  
w kolorach narodowych, chorągiewki różnej wielkości  
z orzelkami, białe-czerwone z papieru i materji;  
nalepki z białymi orłami na czerwonym tle,  
chorągiewki koalicyjne różnej wielkości; odznaki  
narodowe, śpiłki z orzelkami metalowe i porcelanowe,  
eleganckie śpiłki, broszki, kołczyki, pierścionki  
w kolorach narodowych i z orzelkami dla pań  
i panów. Chorągiewki (duże) z płótna białe-czerwone  
lub szare w wszelkich wielkościach.

**H. Feller'a nast. S. Czyżewski,**  
fabryka wyrobów papierowych i hurtowny skład papieru  
Gdańsk, (Danzig) Ankerschmedegasse nr. 6.

## Orzelki

narodowe po cenach umiarkowanych poleca na sprzedaż  
hurtowną

**B. STOBIECKI, Bydgoszcz (Bromberg.)**

### Nowa gdańska fabryka aparatów

do wyrabiania piwa i wody seltzerkiej  
systemu premiowanego (złoty medal).  
Kompletne urządzenie dla hoteli i restauracji.

### - Warsztat reparacyjny -

dla wszelkich odnośnych prac.

**Wierzba, Wojciechowski i Sp.**

fabryka maszyn

**Friedensschluss p. Gdańsk-Wrzeszcz.**  
Tel. 698. Adr. telegr.: „Wiwoda“ Gdańsk-Wrzeszcz.

## Reparacje

wszelkich maszyn rolniczych wykonuje natychmiast.  
Własna rampa do ładowania.

**Wierzba, Wojciechowski i Sp.**

fabryka maszyn

**Friedensschluss p. Gdańsk-Wrzeszcz.**  
Tel. 698. Adr. telegr.: „Wiwoda“ Gdańsk-Wrzeszcz.

**Wierzba, Wojciechowski i Sp.**

fabryka maszyn

**Friedensschluss p. Gdańsk-Wrzeszcz.**  
Telefon 698. Adr. telegr.: „Wiwoda“ Gdańsk-Wrzeszcz.  
Garaż i warsztat reparacyjny dla wszelkich samochodów  
osobowych i ciężarowych.

Większą ilość żarzonego

## dru tu

2,5 milimetry dla pras do słomy, zdatnego także do  
technicznych celów polecają

**Gertich & Co. Bydgoszcz.**  
Hurtownia słomy i kartofli.

Bracia! Rozszerzajcie „Gazetę Gdańską“

## Oberza

w większej wsi kościelnej korzystnie do nabycia.

**W. Hildebrandt**  
Kartuzy (Karthaus Wpr.).

### Wdowiec

52 lat, katolik, życzę sobie celem  
ożenku znajomości wdowy lub  
starszej panny, która posiada  
trochę majątku. Zgłoszenia  
pod nr. 1174 do Eksp. Gaz. Gd.

## Gospodarstwo

95 mórg roli pod koniczyne,  
bez inwentarza za małą wpłatą  
tanie do nabycia.

**W. Hildebrandt**  
Kartuzy (Karthaus Wpr.).

Baczność!  
Sprzedam wcale nie drogo  
mój grunt z interesem,  
dom dzierżawny w Wejherowie  
z średnimi i małymi pomieszczeniami,  
z składami, dobrze się  
procentujący. Najchętniej zamienilibym  
na większy grunt z interesem w  
większej wsi kościelnej. Zgłoszenia  
upr. się pod nr. 1172 do Eksp. Gaz. Gd.

### Dwa domy

z stajniami i śpiłkarnią w Kartuzach  
korzystnie do nabycia.

**W. Hildebrandt**  
Kartuzy (Karthaus Westpr.).

Polski kupiec poszukuje star-  
szego pana jako

## podróżującego

od zaraz. Zgłoszenia przyjmuje

**Alfons Pokora**

Cygary—hurtownie  
Gdańsk, Pfefferstadt 20.

### Samochód

14—40 koni,

wóz sportowy, model 1914 mało  
potrzebowany, w bezgannym  
stanie, z gumowymi obręczami  
do sprzedania.

Zgłoszenia upr. się pod nr. 1179  
do Eksp. Gazety Gdańskiej.

Kupuję wszelką ilość  
jaj, wiśni, owocu  
i ptactwa domowego.

Zgłoszenia przyjmuje

**W. Mielonarek**

Gdańsk, Pfefferstadt 21.  
Zakup i sprzedaż towarów  
właśnie żywności.

### Kanalizacja, wodociąg, zakłady siły i światła

elektrycznego i gazowego

wykonuje natychmiast

**Wierzba, Wojciechowski i Sp.**

fabryka maszyn

Friedensschluss p. Oliwie, telefon 698, adr. telegr. „Wiwoda“  
Gdańsk-Wrzeszcz.

W niedzielę, dnia 10 sierpnia 1919  
urządza

### Tow. Młodzieży w Gdańsku

w ogrodzie i na sali kawiarni Noetzel;

### ZABAWĘ LATOWĄ

połączoną

z przedstawieniem amatorskim.

Po przedstawieniu polones

### włoska noc i tańce.

O liczny udział wszystkich zwolenników Młodzieży  
uprasza

ZARZĄD

Ks. Wojewoda

prezes.

Tadeusz Pokorniewski

sekretarz.

Sprzedaż biletów po 2,50 i 1,50 mk. w Ekspedycji  
„Gazety Gdańskiej“ przy Grobli Przedmiejskiej 49.

### Bank Ludowy—Volskbank.

E. G. m. u. H.

w Sopotach

przyjmuje depozyty

(oszczędności) i płaci

3½% bez wypowiedzenia

4½% z półrocznym wypowiedzeniem.

Zarząd:

Fr. Tempel

Leon Schultz

J. Szczępański.

### Jan Samplawski

mistrz z rzeźnictwa

GDANSK

Pleischergasse 43 II w podwórzu  
wykonuje  
elegancką garderobę męską i  
damską na miarę przy dogodnych  
cenach. Usługa spieszna i rzetelna.  
Gwarantuję dobrego kroju.

### Mój grunt z rzeźnictwem

najlepsze położenie na interes  
w Gdańsku, skład i warsztat  
(ruch motorowy) zaraz do objęcia  
za 80 tysięcy marek przy  
25 tysięcy marek wpłaty same-  
kupcom do sprzedania.  
Bliższych wiadomości  
Häckergasse 211, na prawo.

Polak rzemieślnik poszukuje  
od zaraz

### meblowanego pokoju.

Zgł. upr. się do Eksp. Gaz.  
Gdańskiej pod nr. 1146.

### Dobre śledzie

(bez znaczków)

szumujące szare mydło,  
prasek do prania,  
krem na obuwie,  
porzeczki, codziennie  
zarne jagody } świeże,  
włosie

suszony owoc  
suszona śliwka  
artykuły sekielne

smarowidło do wozów  
i wiele innych rzeczy  
poleca

**Marcin Specht**

OLIWA

Ludowifiner Str. 2.

Poszukuję

### pomieszkania

o 2-3 pokojach

w Wrzeszczu lub w Nowym  
porcie. Zgłoszenia przyjmuje

**M. GRACZ**

Nowyport

ul. Szkolna 5 ptr (Schulstrasse).

### Prośne świnię

po 8 marek za funt,

prosięta

po 150 marek

poleca

**Górski, Mirotki.**

## Gospodyni

poszukuje miejsca na majątku  
lub plebanji.

Zgłoszenia uprasza się do  
Eksp. Gaz. Gd. pod nr. 1152.

Szanownym Rodakom miasta Gdańska i okolicy  
donoszę uprzejmie, że otworzyłem

### przedsiębiorstwo samojazdowe

w Gdańsku, — Kaninchenberg nr. 14

oddaję takowe do łaskawego użytku przy możliwym  
zapotrzebowaniu.

Podjeżdżę się wszelkich wyjazdów z pasażerami  
na krótsze i dalsze przestrzenie po nadzwyczaj  
przystępnych cenach i proszę o łaskawe poparcie  
mego przedsiębiorstwa.

Z poważaniem

**O. Gürgens**

w GDANSKU, — Kaninchenberg nr. 14.  
Parter na prawo.

Na podarunki wszelkiego rodzaju

polecam największy wybór

## obrazów

religijnych  
jak i krajoznawczych  
obrazy z kwiatami.

Meble, kanapy, szeslongi,  
towary wyścielane

srobione w własnym warsztacie.

## David'a skład mebli

tylko Grobla Staromiejska 11

(Altstadt. Graben).

### Angielskie papierosy marka „Goldflake“

złoto-żółta tabaka, taśma F. za tysiąc 865 mk. — przy  
odbiorze większych ilości taniej, dalej papierosy z  
czystej orzeźwiającej tabaki z mundałkami i bez mundał-  
szkutu do 320 mk. i papierosy — z mieszanej tabaki —  
taśma D 52 mk. ma do oddania

**Bruno Koschnitzki, Wrzeszcz,**  
Schwarzer Weg 5.

## Restauracja

Bronisława Kubickiego

w Gdańsku, Am brausenden Wasser 5.

Od 1-go sierpnia

### codziennie koncert

kapeli austriackiej

o czem Szanownych Rodaków niniejszem się za-  
wiadamiam.

### Składajcie oszczędności

w następujących spółkach związkowych:

Brodnia, Bank E. G. m. u. H., Strasburg Wpr.  
Brusy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Brusy Wpr.  
Bydgoszcz, Bank Bydgoski, E. G. m. u. H., Bromberg.  
Chelmża, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Culmsee Wpr.  
Chmielno, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Chmielno Wpr.  
Czarnków, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Czarnikau.  
Droszew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Drosenau p. Kolowiesia.  
Drzycim, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Drischmia Wpr.  
Gdańsk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Danzig.  
Gębice, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gembitz Kr. Mogilna.  
Golezno, Kasa Pożyczkowa w Goleźnie, E. G. m. u. H., Gnesen.  
Gniezno, Kasa Ul. E. G. m. u. H., Gnesen.  
Gostoczyn, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Liebenau Wpr.  
Grudziądz, Bank, E. G. m. u. H., Graudenz.  
Inowrocław, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Hohensals.  
Kartuzy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Karthaus Wpr.  
Kleino, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Koella Wpr.  
Kosów, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Gr. Komersk Wpr.  
Kosierzyca, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Berent Wpr.  
Kosmin, Towarzystwo Pożyczkowe w Kosminie, E. G. m. u. H.,  
Koschmin.  
Lubawa, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Loebau Wpr.  
Łęg, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Long Wpr.  
Miejska Górka, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Görchen in Posen.  
Nowe, Bank, E. G. m. u. H., Neuenburg.  
Nowe Miasto n. D., Bank ludowy z Neumark, E. G. m. u. H.,  
Neumark Wpr.  
Oborniki, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Obornik in Posen.  
Ostroróg, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Scharfenort.  
Pierzchowice, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Portschowitz.  
Puck, Bank Puck, E. G. m. u. H., Putzig Wpr.  
Sopot, Bank ludowy - Volksbank, E. G. m. u. H., Zoppot Wpr.  
Staniszewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Stanischewo Wpr.  
Starogard, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Pr. Stargard.  
Starytarg, Bank Prywatny - Privatbank zu Altmark, E. G. m. u. H.,  
Altmark Kr. Stahm.  
Stężyca, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Standitz Wpr.  
Środa, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Schroda.  
Tczew, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Dirschau Wpr.  
Trzemeszno, Kasa Pożyczkowa, E. G. m. u. H., Tremessen.  
Tychnowy, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Tiefenau Wpr.  
Wejherowo, Bank Kaszubski, E. G. m. u. H., Neustadt Wpr.  
Wiele, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Wielle Wpr.  
Wieleń, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Fiehe a. Ostbaha.  
Więcbork, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Vandsburg Wpr.  
Wyrzysk, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Wirsitz.  
Zblewo, Bank ludowy, E. G. m. u. H., Hochstübau.  
Złotów, Bank ludowy - Volksbank, E. G. m. u. H., Flatow Wpr.  
Zakrzewo, Bank Ludowy - Volksbank E. G. m. u. H.,  
Zakrzewo Kreis Flatow Wpr.